

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกร

1. ทฤษฎีแหล่งที่ตั้ง

1.1 ทฤษฎีการใช้ที่ดินทางเกษตรกรรมของ Von Thünen

เป็นความคิดที่จะอธิบายถึงหลักการเลือกที่ตั้ง เพื่อการผลิตทางค่าน เกษตรกรรมกับตลาดที่เป็นศูนย์กลาง ทั้งทางค่านเป็นแหล่งอุปทานของสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นที่ต้องการให้แก่เขตชนบทที่ล้อมรอบอยู่ และในขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งอุปสงค์ สำหรับสินค้าเกษตรที่มาจากชนบทโดยรอบ

Von Thünen กล่าวว่า แบบแผนการผลิตสินค้าเกษตรกรรมจะมีลักษณะเป็น concentric rings หรือ Functional belts ขึ้นรอบ ๆ เมือง ซึ่งเป็นตลาดศูนย์กลางแห่งเดียวในอาณาบริเวณนั้น กล่าวคือ สินค้าเกษตรที่มีน้ำหนักมาก หรือมีขนาดใหญ่ เมื่อเทียบกับค่าของมันแล้ว ควรจะผลิตในที่ที่ใกล้ตัวเมือง เพื่อค่าขนส่งจะใกล้เคียง ทั้งนี้รวมถึงสินค้าที่อาจเน่าเสียง่ายด้วย ที่พื้นที่ห่างออกไปควรจะใช้เป็นที่ผลิตสินค้าที่มีน้ำหนักเบา เพราะแม้ว่าระยะทางจะไกล แต่ค่าขนส่งต่อหน่วยสินค้า จะไม่มากนัก เมื่อเทียบกับราคาสินค้า

สำหรับทฤษฎีของ Von Thünen อาจจะมีข้อบกพร่องบ้างเนื่อง จากพิจารณาเมืองเพียงเมืองเดียวว่าจะสามารถเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจที่ซับซ้อนบน พื้นที่ราบอันกว้างใหญ่ ซึ่งกำหนดให้มีความอุดมสมบูรณ์เท่าเทียมกัน และค่าขนส่งที่คงที่ เสมอ ตลอดจนไม่ไ้พิจารณาถึงอุปสงค์ของสินค้าเกษตรกรรมว่าชนิดใดมีอุปสงค์มากกว่า กัน เพื่อที่จะเพาะปลูกในพื้นที่ราบที่สมบูรณ์ขึ้น

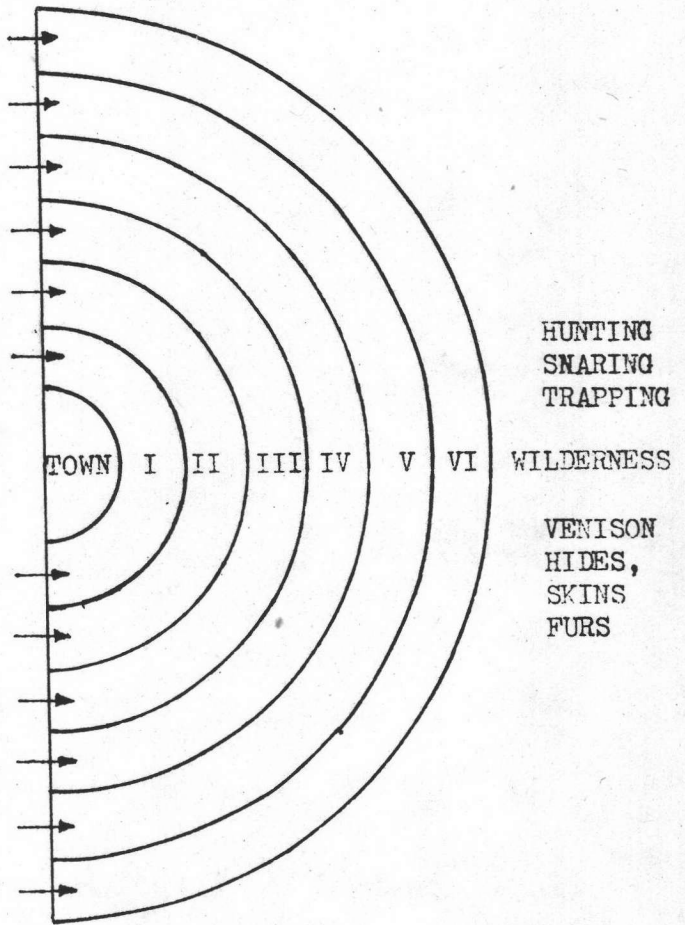
แบบภูมิ 2-1 CENTRAL-PLACE THEORY OF SPATIAL ORGANIZATION

UTILIZATION

- ANIMAL HUSBANDRY, DAIRYING
- LEAST INTENSIVE ARABLE
- LESS INTENSIVE ARABLE
- INTENSIVE ARABLE
- FORESTRY
- GARDENS

PRODUCTS

- VEGETABLES & FRUITS
- TIMBER, FUEL
- CEREALS, STOCK FATTENING
- CEREALS, PULSES, CLOVER
- GRAIN, FEED CROPS, RAPE
- BUTTER, CHEESE, MEAT, WOOL, FLAX, TOBACCO

Von Thünen's Land Utilization Belts

1.2 ทฤษฎีแห่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต้นทุนการผลิกลำบาก (Least cost industrial Location Theory) ของ Weber

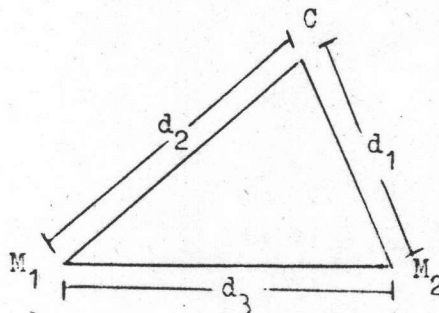
ในการวิเคราะห์หา Optimum Location ของ Alfred Weber นักทฤษฎีชาวเยอรมัน ได้เสนอวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

ก. ตั้งข้อสมมุติฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ขึ้น คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรม มีการกระจายไม่สม่ำเสมอ ตามสภาพการเกิดทางภูมิศาสตร์
2. ภาวะตลาดเป็นตลาดที่มีการแข่งขันกันโดยสมบูรณ์ ปราศจากการผูกขาด
3. แรงงานเป็นปัจจัยที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ และอยู่คงที่หลายจุด
4. ค่าขนส่งต่อระยะทางมีอัตราคงที่ (Linear Transport Functions) และกำหนดค่าแรงงานไว้เท่ากัน ในทุกหนทุกแห่ง

ข. สร้างเครื่องมือวิเคราะห์ขึ้น เรียกว่า Locational Figure หมายถึง รูปเหลี่ยมต่าง ๆ เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หรือหลายเหลี่ยม (Polygons) รูปเหลี่ยมเหล่านี้เกิดจากการลากเส้นเชื่อมตำแหน่งของแหล่งวัตถุดิบกับแหล่งบริโภคนัยกัน เครื่องมือ Locational Figure ที่นิยมใช้คือ Locational Triangle เกิดจากการลากเส้นเชื่อมแหล่งวัตถุดิบที่มีความใกล้เคียงที่สุด (เช่น ตั้งอยู่ใกล้กับจุดบริโภคนัยมากที่สุด) 2 แห่ง กับแหล่งบริโภคนัย 1 แห่ง ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1

- M_1 = แหล่งวัตถุดิบที่ 1
- M_2 = แหล่งวัตถุดิบที่ 2
- C = แหล่งบริโภค
- d_1, d_2, d_3 = ระยะทางระหว่างแหล่งวัตถุดิบกับแหล่งบริโภค

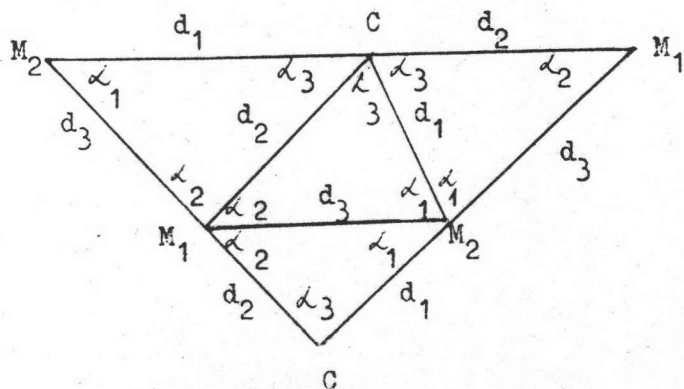
เครื่องมือนี้จะนำมาใช้หาค่าของแรงดึงดูดที่ตั้ง (Locational pull หรือ Locational Force) ระหว่างแหล่งบริโภคกับแหล่งวัตถุดิบ เนื่องจาก Optimum Location จะขึ้นอยู่กับผลรวมของแรงดึงดูดของปัจจัยพื้นฐานที่เป็นตัวกำหนดค่าขนส่ง

ก. กำหนดปัจจัยพื้นฐานที่เป็นตัวกำหนดค่าขนส่ง ได้แก่

1. ระยะทาง (distance) ระหว่างแหล่งวัตถุดิบกับแหล่งบริโภค (จากรูปที่ 1 ได้แก่ d_1, d_2 และ d_3)
2. น้ำหนักของวัตถุดิบและผลผลิต ได้แก่
 - a_1 = น้ำหนักวัตถุดิบที่ผลิตได้ ณ แหล่งผลิต M_1
 - a_2 = น้ำหนักวัตถุดิบที่ผลิตได้ ณ แหล่งผลิต M_2
 - a_3 = น้ำหนักผลผลิตที่ผลิตจาก a_1 และ a_2 รวมกัน
 มักกำหนดให้มีค่าเป็น 1

และเมื่อสร้างสามเหลี่ยมที่คล้ายกับสามเหลี่ยมในรูปที่ 1 ประกอบกันขึ้นโดยให้แต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน ของ Locational Triangle ทั้กัน ก็จะไ้รูปที่ 2

รูปที่ 2

แล้วสร้างวงกลม 3 วงล้อมรอบสามเหลี่ยม 3 รูปที่เกิดขึ้นใหม่ และเมื่อวงกลมทั้ง 3 ตัดกัน ณ จุดใด จุดนั้นจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า Optimum Location ซึ่งจะใช้เป็นที่ตั้งของหน่วยผลิต (Production Site) เพราะเป็นตำแหน่งที่มีค่าขนส่งต่ำสุด และเป็นจุดที่มีแรงดึงดูดที่ตั้ง (Locational Forces) กระทำต่อกันอย่างสมดุลระหว่างแหล่งบริโภคนและแหล่งวัตถุดิบ หรือที่เรียกว่า จุดดุลยภาพ (Equilibrium point)

ง. จากการวิเคราะห์หาที่ตั้งของหน่วยผลิต ซึ่งจะทำให้ลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำสุดนั้น Weber สรุปว่า สามารถเกิดได้ ณ ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งใน 3 ตำแหน่ง คือ

1. แหล่งวัตถุดิบ
2. ตลาดหรือแหล่งบริโภค
3. ณ จุดกลางระหว่างแหล่งตลาดกับแหล่งบริโภค

จ. นอกจากนี้การเลือกหาที่ตั้งที่เหมาะสมว่าจะอยู่ ณ ตำแหน่งใดสามารถคำนวณได้จากอัตราส่วนที่เรียกว่า Material Index (M.I.) เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$M.I. = \frac{W_m}{W_p} = \frac{a_1 + a_2}{a_3} \quad \text{โดยที่}$$

$$W_m = \text{น้ำหนักของวัตถุดิบ}$$

$$W_p = \text{น้ำหนักของผลผลิต}$$

และสรุปได้ว่าถ้า $M.I. < 1$ หมายความว่า หน่วยผลิตจะตั้งอยู่ ณ ตลาด หรือแหล่งบริโภค

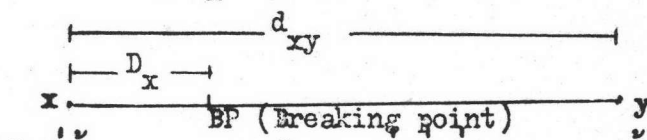
$M.I. > 1$ หมายความว่า หน่วยผลิตจะตั้งอยู่ ณ แหล่งวัตถุดิบ

1.3 กฎแรงดึงดูด (Law of Gravitation) ของ William

Reilly

เป็นกฎที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับระยะทาง มีจุดประสงค์ เพื่อแบ่งอาณาเขตการค้า หรือการให้บริการของเมือง แต่ละเมืองออกจากกัน โดยจุดแบ่งแนวบริเวณหรือเขตอิทธิพลระหว่างเมืองสองเมือง เรียกว่า Breaking point ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$D_x = \frac{d_{xy}}{\sqrt{\frac{P_y}{P_x} + 1}}$$

ในที่นี้ D_x = จุดหรือตำแหน่งที่แบ่งบริเวณการค้าระหว่างเมือง x กับ y ซึ่งวัดจากเมือง x

P_x, P_y = ขนาดของเมือง x และ y (โดยมากถือเอาจำนวนประชากรเป็นเกณฑ์)

d_{xy} = ระยะทางระหว่างเมือง x ถึงเมือง y

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาณาเขตการค้าหรือการให้บริการ ซึ่งหาโดยใช้กฎของ Reilly มี 2 ลักษณะ คือ

1. อาณาเขตที่เป็นแหล่งผลิตสินค้า และ
2. อาณาเขตที่เป็นแหล่งบริโภค

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งและความสัมพันธ์กับเอกนคร

2.1 เอกนคร (Primate city)

เอกนครหรือเมืองโทเคียว เป็นแนวความคิดที่ได้รับการพัฒนาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 โดยกล่าวกันว่าลักษณะของเอกนคร นั้น จะมีประชากรจำนวนมากว่าเมืองรองหลายสิบเท่า มีความโดดเด่นต่อการดำรงชีวิตทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

การเกิดเอเจนครมักจะเกิดขึ้นในประเทศเล็ก ที่มีประชากรอยู่นานแน่น และมีสินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม อาทิเช่น ข้าว มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเป็นเมืองท่า หรือศูนย์กลางที่สะดวกต่อการขนถ่ายสินค้า และมีอัตราการขยายตัวของประชากรสูง โดยเฉพาะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังเช่น ประเทศไทย ซึ่งมีเมืองหลวง คือ กรุงเทพมหานคร อันเป็นตัวอย่างของเอเจนคร ได้เป็นอย่างดี

จากสภาพภูมิศาสตร์ที่อำนวยความสะดวกที่ตั้งถิ่นฐานของประชากร ใน กทม. อันเนื่องมาจากลักษณะโดยรอบเป็นบริเวณที่ราบกว้างใหญ่ อุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้ง การสร้างเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทิศที่ตั้งภายใน กทม. และจังหวัดใกล้เคียงอื่น ๆ โดยเฉพาะในเขตภาคกลาง ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทมากขึ้น แรงงานในชนบทจะหลั่งไหลเข้าสู่ กทม. เพื่อหาโอกาสในการดำเนินชีวิตที่ดีกว่า ส่งผลให้ประชากรในเขต กทม. ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ความต้องการของประชากรทั้งในด้านบริการโลกอุปโภคที่เพิ่มขึ้นมาก จึงเป็นแรงดึงดูดให้หน่วยผลิตต่าง ๆ พยายามตั้งกิจกรรมของตนให้ใกล้กับ กทม. มากที่สุด เพื่อผลิตสินค้าของคนส่งเข้าสู่ตลาดการบริโภคขนาดใหญ่

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้จะได้พิจารณาถึงผลผลิตสูง ซึ่งนับได้ว่าเป็นสินค้าบริโภคที่สำคัญประเภทหนึ่ง ที่มีแนวโน้มของการตั้งหน่วยผลิตรอบเมืองใหญ่ ที่มีประชากรหนาแน่น การคมนาคมขนส่งสะดวก ตลอดจนสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่อยู่ในเกณฑ์

2.2 การเลือกที่ตั้งเพื่อลคค้าขนส่ง¹ (orientation)

Hoover ได้ให้ความเห็นว่า ในความเป็นจริงผู้ผลิตไม่สามารถกำหนดราคาขายผลิตได้ แต่พยายามลดต้นทุนการผลิตกันอื่น เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าแรงงาน

¹ E.M. Hoover, An Introduction to Regional Economics,

(New York : Alfred A. Knopf, Inc., 1971) P. 47.

และค่าขนส่ง โดยเฉพาะค่าขนส่ง ทั้งการขนส่งวัตถุดิบมายังหน่วยผลิต หรือแปรรูปและขนส่งต่อไปยังตลาด ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนต่อรายจ่าย และผลกำไรของหน่วยผลิต ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า อัตราค่าขนส่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการกำหนดที่ตั้งของหน่วยผลิต

อัตราค่าขนส่งอาจแตกต่างกันได้ถึงแม้ว่าจะระยะทางเท่ากัน และใช้การขนส่งประเภทเดียวกัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากลักษณะการผลิต ตลอดจนลักษณะสินค้าที่แตกต่างกัน ผู้ผลิตอาจเลือกที่ตั้งเพื่อลดค่าขนส่ง เช่น กระบวนการผลิต ซึ่งมีการสูญเสียน้ำหนักมาก ค่าขนส่งวัตถุดิบน่าจะสูงกว่าสินค้าหน่วยผลิต หรือแปรรูป มักจะอยู่บริเวณใกล้แหล่งวัตถุดิบ (Input Oriented) สำหรับกระบวนการผลิต ซึ่งใช้วัตถุดิบที่เสียหายง่าย จะมีความโน้มเอียงที่จะตั้งในแหล่งวัตถุดิบเช่นกัน

จากแนวความคิดของ Hoover เพียงแต่พิจารณาว่าหน่วยผลิตควรตั้ง ณ แหล่งวัตถุดิบหรือตลาด ซึ่งในสภาพความเป็นจริง หน่วยผลิตสามารถตั้งอยู่ระหว่างหรือใกล้ทั้งแหล่งตลาดและวัตถุดิบก็ได้

2.3 Brown²

Robert Brown นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้กล่าวถึงการเลือกที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรมและเกษตรกรรมว่า กิจกรรมเหล่านั้น จะตั้งค้ำจนถึงปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. ความสะดวกในการซื้อหาวัตถุดิบ
2. ความสะดวกในการจัดหาแรงงาน
3. ราคาที่ดินถูก
4. ความไม่แออัดของกิจกรรมนั้น ๆ และสามารถขยายกิจการได้สะดวก
5. นโยบายของรัฐในการจัดหาพื้นที่ให้เป็นนิคมเพื่อกิจกรรมนั้น ๆ

²Brown, Robert and Neal Rusmese, Principle of Economic Geography. London Sir Issac Pitman and son Ltd., 1946. P.207.

6. ความสะดวกในการคมนาคมขนส่งเพื่อสู่แหล่งตลาดบริโภคขนาดใหญ่

2.4 บุญส่ง ว่องกิจไพศาล³

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ให้ความคิดเห็นว่า หน่วยการผลิตควรตั้งในแหล่งที่หาตลาดง่าย (Output Oriented) และพยายามหาสถานที่ตั้งที่มีความใกล้เคียงในแง่การเข้าถึงตลาด (Accesses to Markets) ใ้มากที่สุด หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ผลิตจะตัดสินใจเลือกสถานที่ใดเป็นที่ตั้งนั้น จะต้องมีการเปรียบเทียบอุปสงค์ที่มีต่อผลผลิตของผู้ผลิตในบริเวณต่าง ๆ บริเวณใดที่มีอุปสงค์สูงที่สุด ก็จะเป็นที่ตั้งฟาร์มที่เหมาะสม

ดังนั้น หากเป็นที่ตั้งฟาร์มที่ดีที่สุด จึงควรเป็นบริเวณที่ขาดแคลนสินค้า (Deficit Area) ทั้งนี้จะทำให้สินค้าที่ผลิตได้สามารถขายได้ราคาที่ดีที่สุด

จากทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งในการผลิตสินค้า ทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เพื่อสนองตอบต่ออุปสงค์ นั้น สามารถสรุปได้ว่า หน่วยผลิตจะเลือกทำเลที่ตั้งโดยคำนึงถึง

1. ลักษณะของสินค้าและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กล่าวคือ กรณีที่สินค้ามีน้ำหนักมาก หรือสูญเสียน้ำหนักมากเมื่อมีการขนส่ง หรือแตกหักง่าย รวมทั้งการนำเข้าเสียค่าแล้ว ผู้ผลิตมักจะตั้งหน่วยผลิตให้ใกล้กับแหล่งตลาดมากที่สุด ในทางตรงกันข้าม หากวัตถุดิบที่ใช้ผลิตสินค้านี้มีลักษณะความที่กล่าวข้างต้น ผู้ผลิตมักจะตั้งหน่วยผลิตให้ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ เพื่อลดความสูญเสียทางด้านต้นทุนการผลิต

2. ผู้ผลิตจะคำนึงถึงการขนส่งควบคู่ไปกับลักษณะของสินค้าและวัตถุดิบในการผลิต กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะระยะทางการขนส่งจะเท่ากัน แต่ค่าขนส่งอาจไม่เท่ากัน เนื่องจากลักษณะของสินค้าหรือวัตถุดิบเหล่านั้นในค่าน้ำหนักและความคงทนถาวร มี

³บุญส่ง ว่องกิจไพศาล, เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค, 2523, หน้า 60-61.

ความแตกต่างกัน

3. บริเวณที่มีความต้องการหรืออุปสงค์อสังหาริมทรัพย์สูงจะมีแนวโน้มดึงดูดให้หน่วยผลิตมาตั้ง ณ บริเวณนั้น เนื่องจากสามารถหาแหล่งตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าได้ง่าย ดังเช่น เอกนคร กทม. อันถือได้ว่าเป็นตลาดการบริโภคที่ใหญ่ที่สุดภายในประเทศ แหล่งผลิตสินค้าส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะตั้งหน่วยผลิตให้อยู่ใกล้มากที่สุด เช่น การตั้งแหล่งเลี้ยงสุกรบริเวณพื้นที่โดยรอบ กทม. และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อสะดวกต่อการขนส่งเข้าสู่ตลาด เป็นต้น รายละเอียดของการวิเคราะห์จะปรากฏในบทที่ 4

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา (Six main Theoretical concepts)⁴

แนวความคิดนี้ได้พิจารณาทางด้านการพัฒนาพื้นที่ไว้ 6 ประการ คือ

1. พัฒนารวมพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมมากที่สุด
2. พัฒนารวมพื้นที่ที่มีโอกาสเติบโตมากที่สุด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจที่อยู่อาศัย การศึกษาสื่อสาร และชุมชนชนเมืองที่มีสภาพการรองรับการเจริญเติบโตได้มาก
3. พัฒนารวมพื้นที่ที่มีความจำกัดทางด้านกายภาพ และองค์กรทางการปกครองน้อยที่สุด
4. พัฒนารวมรูปแบบของปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ
5. พัฒนารวมแนวโน้มของปัจจัยที่จะมีการเติบโตสูงสุด
6. พัฒนารวมแนวทางที่ควรจะเป็นตามแนวโน้มที่เป็นอยู่

3. งานวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานสินค้าสุกร

3.1 สารโจน์ สุนันท์วิวัฒน์

⁴Margaret Roberts, An Introduction to Town Planning Techniques. 2nd Ed (London Hutchinson; 1975), P 86.

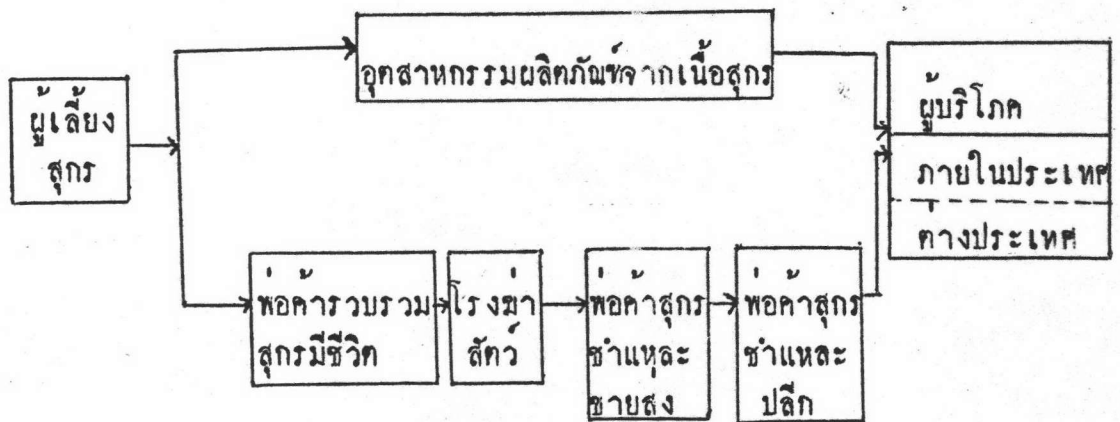
ได้เสนอวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับพิเศษต่อคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ.2504 เรื่อง ตลาดสุกร ซึ่งผลการศึกษารูปสภาพการตลาดสุกรได้ 2 ลักษณะคือ

1. ตลาดภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาคำนอุปสงค์หรือความต้องการสุกรพบว่า อุปสงค์ของ ผู้บริโภค (ในชีวิตประจำวัน) มีความยืดหยุ่น (Elasticity) น้อยมากหรือเกือบเท่ากับ 0 หมายความว่า ผู้บริโภคนิยมบริโภคเนื้อหมูมาก ไม่อาจจะนำสินค้าอื่นใดเข้ามาทดแทนได้ แม้ราคาจะมีการเพิ่มสูงขึ้น หรือลดต่ำลงสักเพียงใด อุปสงค์ยังคงเท่าเดิม กล่าวคือ ปริมาณการบริโภคยังคงอยู่ในสัดส่วนคงที่ สำหรับอุปสงค์ของพ่อค้า ไม่ว่าจะ เป็นพ่อค้าสุกรมีชีวิตหรือสุกรชำแหละพบว่า เป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived demand) ซึ่งเกิดจากการที่มีอุปสงค์ทางตรง (Direct demand) ของผู้บริโภคก่อน แต่ผู้บริโภคและผู้เลี้ยงไม่สามารถจะอำนวยความสะดวกขนส่งได้ทั่วถึง พ่อค้าจึงเข้ามาทำหน้าที่ให้บริการแทน จึงเกิดเป็นอุปสงค์ต่อเนื่องขึ้น

จากอุปสงค์ของพ่อค้าก่อให้เกิดการผลิตสุกรเพื่อตอบสนองความต้องการโดยผู้เลี้ยง ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปทานโดยตรง (Direct supply) แต่ในขณะเดียวกัน ผู้เลี้ยงมีอุปสงค์ทางอ้อมเกิดขึ้น คือ การซื้อลูกหมู อาหาร ยา และอื่น ๆ จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2-2 วิธีทางอุปสงค์และอุปทานของการผลิตสุกร

2. ตลาดต่างประเทศ

พบว่าอุปสงค์ของผู้บริโภคมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่า 1 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะความต้องการหมูในต่างประเทศ เช่น ฮองกง สิงคโปร์ ศรีลังกา ลาว เขมร และเยอรมัน เป็นต้น ไม่มีความจำเป็นมากนัก เนื่องจากหาเนื้อสัตว์ชนิดอื่นบริโภคแทนได้ เช่น เนื้อวัว เนื้อไก่ นอกจากนี้อุปทานของหมูในประเทศอื่น ๆ ที่เป็นคู่แข่งมีมาก แม้ไทยไม่ส่งออกไปขายตลาดต่างประเทศ ประเทศอื่นยังสามารถส่งเข้าไปขายแทนได้ รวมทั้งหมูของไทยยังมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร จึงไม่เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ

3.2 การตลาดสุกรในเขตโครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำแม่กลอง

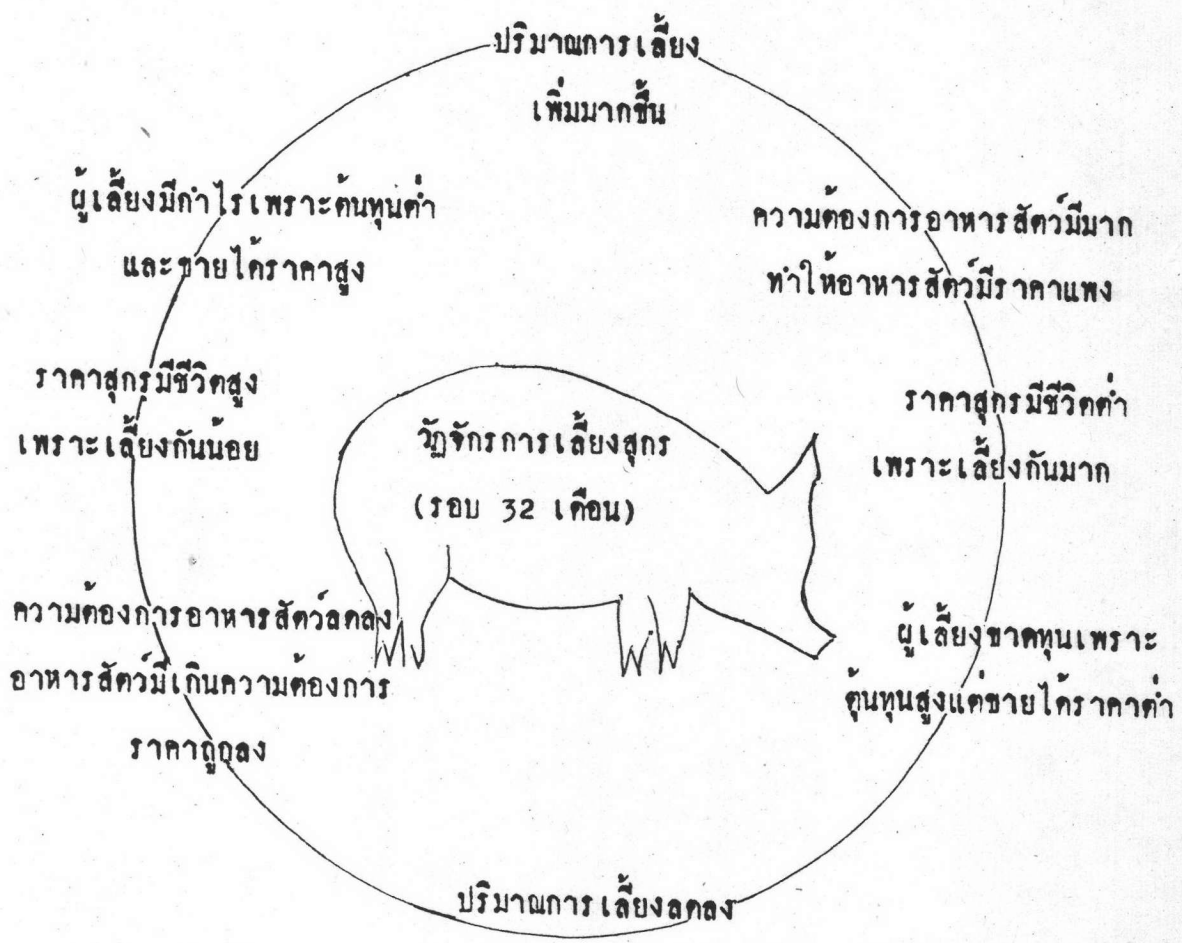
เป็นงานวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ธรรมศาสตร์ และมหิดล ในปี 2519 จากการศึกษาพบว่า กรุงเทพฯ เป็นตลาดบริโภคที่สำคัญ โดยเฉพาะในเขตภาคกลาง ซึ่งพิจารณาจากสถิติการนำเข้าและออกสุกรรายจังหวัดระหว่างปี 2513-2519 ของกรมปศุสัตว์ บริเวณที่เป็นแหล่งผลิตสุกรและนำเข้าตลาดกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ฉะเชิงเทราและนครปฐม โดยมีการส่งสุกรออกจากจังหวัดในปริมาณที่สม่ำเสมอ บริเวณที่คาดว่าจะแหล่งผลิตสุกรที่สำคัญ ของภาคกลางในอนาคต ได้แก่ ราชบุรี และสุพรรณบุรี เนื่องจากเป็นเขตที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเลี้ยงสุกรประกอบด้วยมีโรงฆ่าและแปรรูปที่มีเครื่องมือทันสมัย

3.3 เนาวรัตน์ หงษ์ไพโรจน์

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำการวิจัยเรื่อง อุปทานการตอบสนองของสุกรต่อจำนวนสุกรที่ฆ่าแล้ว ซึ่งได้ผลสรุปว่า ถ้าราคาสุกรฆ่าแต่ละเปลี่ยนแปลงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตสุกรมียูนิค นั้นหมายความว่า เกษตรกรจะเพิ่มปริมาณการเลี้ยง ถ้าเห็นว่าราคาเนื้อสุกรมีแนวโน้มสูงขึ้น และจะลดปริมาณการผลิต ถ้าระดับราคามีแนวโน้มลดลง จากพฤติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิด วัฏจักรสุกร คือ ภาวะสุกรตันตลาดและขาดตลาด กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรคาดว่าราคาสุกรจะสูงขึ้น จึงได้มีการเลี้ยงกันเป็นจำนวนมาก นำไปสู่ความต้องการอาหารเพื่อ

เลี้ยงสุกรมากขึ้น ทำให้ต้นทุนค่าอาหารสูงขึ้น แต่เกษตรกรขายสุกรได้ในราคาต่ำเนื่องจาก
จากมีปริมาณการเลี้ยงมาก ผลิตล้นตลาด เกษตรกรจะลดปริมาณการเลี้ยง ความ
ต้องการอาหารสัตว์ลดลง ราคาสัตว์ลดลงทำให้ต้นทุนค่าอาหารลดลงด้วย
แต่เมื่อขายสุกรจะได้ราคาสูงขึ้น เนื่องจากมีสุกรเข้าสู่ตลาดน้อยลง เกษตรกรจะเริ่ม
เพิ่มปริมาณการเลี้ยงมากขึ้นอีกครั้งเป็นวัฏจักร เช่นนี้ย่อมสม่ำเสมอ

แผนภาพที่ 2-1 วัฏจักรการเลี้ยงสุกรของไทย

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3.4 ศิณีย์ สังขรัตน์

เจ้าหน้าที่กองบัญชีประชาชาติ สنج. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบต่อผลิตและการค้าสุกร (Impacts on Swine Production) ในปี 2524 พบว่าปัญหาเรื่องสุกรที่สำคัญมี 2 ประการ คือ

1. ปัญหาค่านการผลิต

ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ แต่ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือ ทัศนคติในการผลิต ได้แก่ ต้นทุน โดยเฉพาะต้นทุนที่เป็นค่าอาหารคิดเป็น 70-80% ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด เมื่อราคาอาหารสูงขึ้นแต่เกษตรกรขายสุกรได้ในราคาต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน ทำให้บางรายจำต้องล้มเลิกกิจการ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะใน ด้านการปรับปรุง และการใช้วัตถุดิบในไร่นา มาเป็นอาหารสุกร เช่น รำ ปลายข้าว ข้าวโพก มันเทศ มันสำปะหลังฯ และนำมาผสมกับอาหารเสริมทางวิทยาศาสตร์ที่มี พระราชบัญญัติมาตรฐานอาหารสัตว์รับรองคุณภาพ

2. ปัญหาค่านการตลาด

นอกจากผู้เลี้ยงจะประสบปัญหาค่านการผลิตสูงกว่าราคาที่เขาขาย ได้ ยังประสบกับการถูกเอารัดเอาเปรียบในเชิงการค้าจากพ่อค้าคนกลาง เนื่องจาก ขาดความชำนาญในด้านการจัดการ เช่น การชั่งน้ำหนัก การขนส่ง การต่อรองราคา เป็นต้น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างของตลาดสุกรที่ประกอบด้วยผู้ผลิตหรือผู้เลี้ยง พ่อค้า และผู้บริโภคในชีวิตประจำวันนั้น ผู้ที่ได้รับประโยชน์ในการค้าคือ พ่อค้า และผู้ที่ ได้รับความเสียหายจากพ่อค้าคือ ผู้เลี้ยงและผู้บริโภค

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอว่า ผู้ผลิตควรมีการรวมตัวกันเพื่อสร้าง อำนาจการต่อรองในตลาด ทั้งทางด้านการขาย การจัดหาแหล่งเงินทุน ตลอดจนเพื่อความ สะดวกของรัฐที่จะเข้าช่วยเหลือ สนับสนุนต่อการผลิตและจำหน่าย

สรุป การศึกษาปัจจัยการเลือกที่ตั้งในการทำฟาร์มสุกร เพื่อการค้าเปรียบเทียบระหว่างฉะเชิงเทรากับนครปฐมในครั้งนี้ ใต้น้ำตฤณฎี แนวความคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งกล่าวข้างต้น มาเพื่อการศึกษากิจกรรมของหน่วยผลิตสุกรในจังหวัดฉะเชิงเทราและนครปฐม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาแหล่งที่ตั้งของหน่วยผลิต จะทำให้ทราบว่าผลผลิตการ เกษตรประเภทสุกรมีชีวิต และในรูปสุกรชำแหละเมื่อถึงมือผู้บริโภค หน่วยผลิตมีแนวโน้มที่จะตั้งแหล่งผลิต ณ บริเวณใดจึงจะเหมาะสมทั้งในคานความสะดวก รวดเร็ว ในการขนส่งมายังตลาดการบริโภค โดยก่อให้เกิดต้นทุนการผลิตต่ำสุด โดยเฉพาะความพยายามลดต้นทุนการขนส่ง ซึ่งความเป็นไปไคของหน่วยผลิตสุกรอาจจะตั้ง ณ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งเลี้ยงสุกร แหล่งผลิตสุกรชำแหละ และแหล่งบริโภค หรืออาจจะอยู่ระหว่างบริเวณที่กล่าวข้างต้น
2. การศึกษาอาณาเขตการค้าสุกรของหน่วยผลิต จะทำให้ทราบถึงบริเวณหรือพื้นที่หนึ่งที่มีอาณาเขตการค้าที่สามารถกระจายผลผลิตสุกรไปได้กว้างกว่าพื้นที่อื่น นั้น แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของความเป็นผู้นำทางการผลิตสินค้าประเภทนี้ และเมื่อศึกษาในรายละเอียดของต้นทุนการขนส่ง จะทำให้ทราบถึงข้อแตกต่างของคามริการการขนส่ง หรือค่าเสียหายว่าพื้นที่สามารถจัดส่งผลผลิตสุกร โดยเสียค่าเสียหายต่ำกว่าพื้นที่อื่น จะมีโอกาสในการขยายอาณาเขตของตลาดการค้าได้กว้างไกลกว่า
3. การศึกษาอุปสงค์และอุปทานของสินค้าสุกร จะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการผลิต ซึ่งมากมาน้อยบ้าง ทั้งขึ้นอยู่กับราคาวัตถุดิบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต ราคาสุกรมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ ตลอดจนราคาสุกรมีชีวิตและราคาเนื้อสุกรชำแหละ ณ ตลาดกทม. ซึ่งเป็นแหล่งบริโภคขนาดใหญ่ และหน่วยผลิตสุกรมีแนวโน้มในการเลือกที่ตั้งอยู่โดยรอบ